

**AȘEZĂRILE UMANE
ȘI ORGANIZAREA SPAȚIULUI
GEOGRAFIC**

NOTE DE CURS

Melinda CÂNDEA

Elena BOGAN

Tamara SIMON

**AȘEZĂRILE UMANE
ȘI ORGANIZAREA SPAȚIULUI
GEOGRAFIC**

NOTE DE CURS

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2011

Coperta: Angelica Mălăescu

A colaborat la elaborarea unor subcapitole din cap. 8 și 9, Lect. dr. Daniela Zamfir

Copyright © 2011

Editura Universitară

Director: Drd. Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE DIN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CÂNDEA, MELINDA

Așezările umane și organizarea spațiului geografic / Melinda Căndea,

Elena Bogan, Tamara Simon. - București : Editura Universitară, 2011

Bibliogr.

ISBN 978-606-591-306-6

I. Bogan, Elena

II. Simon, Tamara

911.37

332.1

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate autorului.

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 /319.67.27,

comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-606-591-306-6

DOI: 10.5682/9786065913066

CUPRINS

CAPITOLUL I. AȘEZARE UMANĂ, SPAȚIU GEOGRAFIC, ORGANIZAREA SPAȚIULUI GEOGRAFIC. CONCEPTE, DEFINIȚII, CARACTERISTICI	9
1.1. Conceptul de așezare umană, habitat uman	9
1.2. Teorii ale apariției, evoluției și dezvoltării așezărilor umane	12
1.2.1. Teoriile apariției așezărilor umane	12
1.2.2. Teoriile evoluției dinamice ale așezărilor umane	13
1.2.3. Teoriile dezvoltării așezărilor umane	14
1.3. Spațiul și timpul - concepte multidisciplinare	16
1.4. Spațiul geografic	22
1.5. Organizarea spațiului geografic și amenajarea teritoriului	25
1.5.1. Amenajarea teritoriului, suport al realizării unor programe coerente de organizare a spațiului geografic	27
1.5.2. Organizarea spațiului geografic și a teritoriului	29
CAPITOLUL II. EVOLUȚIA AȘEZĂRILOR UMANE	33
2.1. Apariția și evoluția așezărilor umane	33
2.1.1. Perioada preistorică	34
2.1.2. Perioada antică	35
2.1.3. Perioada medievală	37
2.1.4. Perioada premodernă	38
2.1.5. Perioada contemporană	39
2.2. Sisteme de ierarhizare și elemente de organizare ale așezărilor umane ...	41
CAPITOLUL III. AȘEZĂRILE URBANE, SPAȚIU URBAN, ORGANIZAREA SPAȚIULUI URBAN	43
3.1. Așezările urbane	43
3.1.1. Concepte, caracteristici	43
3.1.2. Modalități de dezvoltare urbană	47
3.1.3. Generații de orașe	48
3.1.4. Forme teritoriale de organizare a orașelor și tipuri morfostructurale de orașe	50
3.1.5. Marile aglomerații urbane	55
3.1.6. Caracteristicile urbanizării	58
3.2. Spațiul urban	59
3.2.1. Natura și caracteristicile spațiului urban	59
3.2.2. Componentele și structura spațiului urban	60

3.3. Organizarea spațiului urban	64
3.3.1. Modele, metode și teorii utilizate în analiza orașelor	65
3.3.2. Teorii de bază privind organizarea internă a spațiului urban	72
3.3.3. Urbanismul și organizarea spațiului urban	74
3.3.4. Zonarea funcțională a spațiului urban	77
CAPITOLUL IV. AȘEZĂRILE RURALE, SPAȚIUL RURAL, ORGANIZAREA SPAȚIULUI RURAL	80
4.1. Așezările rurale	80
4.1.1. Concepte, definiții	80
4.1.2. Componentele așezărilor rurale	84
4.1.3. Tipologia așezărilor rurale	85
4.1.3.1. Tipuri de așezări rurale după mărimea demografică	86
4.1.3.2. Tipuri morfostructurale de așezări rurale	87
4.1.3.3. Tipuri de sate după situl acestora	93
4.1.3.4. Tipologia funcțională a așezărilor	94
4.1.4. Caracteristicile așezărilor rurale în profil continental	97
4.1.5. Dispersia așezărilor rurale	99
4.2. Tipuri genetice de sate și forme de organizare socială în România	101
4.3. Spațiul rural – concept, caracteristici, componente	106
4.3.1. Conceptul de spațiu rural	106
4.3.2. Clasificarea spațiilor rurale	113
4.3.3. Metode de analiză a spațiilor rurale	115
CAPITOLUL V. ORGANIZAREA SPAȚIULUI AGRICOL - COMPONENTĂ PRINCIPALĂ A SPAȚIULUI RURAL	120
5.1. Factori de favorabilitate și restrictivitate în dezvoltarea agriculturii și extinderea spațiului agricol	121
5.2. Spațiul agricol – extindere, caracteristici, restructurare	124
5.3. Modalitățile de organizare, amenajare și optimizare a spațiului agricol ...	127
5.3.1. Amenajarea teritoriului – instrument principal în organizarea spațiului agricol	127
5.3.2. Optimizarea componentelor restrictive ale spațiului agricol prin lucrări agro-pedo-hidroameliorative	136
5.3.3. Organizarea terenului agricol	137
5.3.4. Organizarea și amenajarea pășunilor naturale și cultivate	140
5.3.5. Organizarea și amenajarea terenului în cazul plantațiilor pomi-viticole și de hamei	141
CAPITOLUL VI. AȘEZĂRILE OMENEȘTI – INDUSTRIA ȘI ORGANIZAREA SPAȚIULUI	143
6.1. Conceptul de spațiu industrial	143

6.2. Factorii de localizare a spațiului industrial	145
6.3. Tipologia spațiilor industriale	150
6.4. Noi tipuri de spații industriale	152
6.5. Industria și organizarea spațiului geografic	153
6.5.1. Noi forme de organizare a spațiului industrial	154
6.5.2. Unitatea industrială și platforma industrială – „celule” de bază ale spațiului industrial	156
6.5.2.1. Unitatea industrială	156
6.5.2.2. Platforma industrială	157
CAPITOLUL VII. SPAȚIUL VERDE	159
7.1. Spațiul forestier	159
7.1.1. Evoluția conceptului de organizare și amenajare a fondului forestier în România	161
7.1.2. Acțiuni, amenajări și principii ce definesc organizarea optimă a spațiului forestier	164
7.2. Spații verzi intraurbane și periurbane.	165
7.2.1. Concepte, caracteristici	165
7.2.2. Spații verzi intraurbane	167
7.2.2.1. Sisteme de spații verzi urbane	168
7.2.2.2. Principalele tipuri de spații verzi urbane	169
7.2.2.3. Organizarea spațiilor verzi intravilane (intraurbane)	172
7.2.2.4. Evoluția și organizarea spațiilor verzi urbane în România	174
7.2.3. Spații verzi periurbane	177
CAPITOLUL VIII. TURISMUL ȘI ORGANIZAREA SPAȚIILOR URBANE ȘI RURALE	180
8.1. Spații turistice balnear-litorale	180
8.2. Spații turistice balnear-termale	189
8.3. Spațiile turistice balneoclimaterice specializate	191
8.4. Concepții și strategii de amenajare și de dezvoltare a așezărilor pentru turism montan	192
CAPITOLUL IX. SPAȚIUL PERIURBAN	200
9.1. Conceptul de spațiu periurban	200
9.2. Factorii periurbanizării	202
9.3. Delimitarea spațiului periurban	204
9.4. Elemente de organizare a spațiului periurban și funcțiile acestuia	206
9.4.1. Analiza componentelor spațiului periurban – etapa de diagnoză ..	206
9.4.2. Funcțiile și organizarea spațiului periurban	210
9.4.2.1. Crearea sistemului recreativ al orașului	210
9.4.2.2. Organizarea spațiului agricol și zonarea producției agricole în periurban	212

9.4.2.3. Funcția comercială și organizarea „comerțului periferic”	215
9.4.2.4. Organizarea rețelei de așezări	217
9.4.2.5. Organizarea transportului periurban	218
BIBLIOGRAFIE	221